

Vates-säätiön lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain muuttamisesta (TEM008:00/2022)

Vates-säätiö on osatyökykyisten, vammaisten ja pitkäaikaissairaiden henkilöiden työllistymistä edistävä asiantuntijaorganisaatio. Säätiön lausunnon näkökulma on heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden työllistymisen edistämisen tukeminen.

Lakimuutosesityksessä ehdotetaan, että työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana oleville kunnille siirrettäisiin lisää toimivaltaa antaa työnhakijan työttömyysturva-oikeutta koskevia työvoimapoliittisia lausuntoja asioissa, joissa toimivalta on nykyisin työ- ja elinkeinotoimistolla.

Eesityksen tavoitteena on sujuvoittaa ja yksinkertaistaa työttömyysturva-asioiden käsittelyä, käsitellä kokeilualueen kunnan asiakkaan työttömyysturva-asiat pääasiassa kokeilualueen kunnassa (tai valtakunnallisesti keskitettynä Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistossa) sekä vahvistaa kuntien roolia työttömyysturva-asioissa. Muutoksen ei ole tarkoitus vaikuttaa työttömyysetuuden saamisen edellytyksiin eikä työnhakijoiden oikeuksiin tai velvollisuuksiin.

Kevään 2021 puoliväliriihessä tehdyn linjauksen mukaisesti työ- ja elinkeinopalvelut siirretään pysyvästi kuntien vastuulle vuoden 2024 aikana. On loogista, että kunkin työ- ja elinkeinotoimiston toimialueella annettavien kokeilualueen kunnan asiakasta koskevien työvoimapoliittisten lausuntojen antaminen siirrettäisiin pääasiassa kokeilualueen kunnassa hoitettavaksi.

Työttömyysturvatehtävien siirtämisellä vahvistetaan kuntien roolia työttömyysturva-asioissa, kun toimivalta selkiytyy ja keskittyy työnhakijan asiakkuudesta kokonaisvaltaisesti vastavalle kunnalle. Lausuntojen tuominen lähemmäs asiakasta myös sujuvoittaa prosessia ja vahvistaa läheisyysperiaatteen toteutumista.

Jos kunnan sisäinen yhteistoiminta eri hallintokuntien välillä toimii joustavasti (sivistystoimi vs. elinkeinotoimi vs. työllisyyspalvelut), voidaan uudistuksella sujuvoittaa esimerkiksi koulutusta vailla olevien nuorten työllistymisen edistämiseen kohdistuvia työvoimapoliittisia lausuntoja.

Laajempi tehtäväkenttä kunnissa ei saa vaarantaa ihmisten tarvitsemaan yksilölliseen tukeen varattuja resursseja. Eri kokoiset kunnat ovat eri tilanteessa lausuntojen laatimisen osalta. Eesityksen mukaan lisäresursseja ei tehtävän myötä ole siirtymässä kuntiin. Kuntien resurssit muidenkin tehtävien hoitamiseen on turvattava, kun osaaminen lausuntojen kirjoittamiseen on hankittava olemassa olevasta henkilöstöstä tai kokeilualueen sisältä muutoin. Asiakkaiden tasapuolinen kohtelu on varmistettava koko maassa.

Vates-säätiön toteuttamassa kyselyssä järjestöille nousi esille se, että asiakkaita ei ole ohjautunut palveluihin osin myös sen takia, että kuntakokeiluihin rekrytoitu henkilöstö ei vielä hallitse kaikkea työhön kuuluvia tehtäviä. Samaa viestiä on vahvistettu kuntakokeilujen lähteissä. Vaara on, että perehdytys ja perehdyttäminen lausuntojen antamiseen vie aikaa asiakkaiden omaohjaukselta. Kyselyn perusteella nähdään yleisesti asiakasohjauksen hidastumista myös kuntakokeilun toisena vuotena. Tämä on huolestuttavaa varsinkin erityistä tukea työllistymiseensä tarvitsevien osalta.

Vates-säätiön mielestä ehdotettava muutos kuntien toimivallan lisäämistä työttömyysturva-oikeutta koskevin työvoimapolitiittisten lausuntojen suhteen sujuvoittaisi ja selkeyttäisi asiakkaan työttömyysturva-asioiden käsittelyä. Muutos mahdollistaisi sen, että tukea työllistymiseensä tarvitsevan asiakkaan olisi mahdollista saada yksilöllisempää palvelua omaan tarpeeseensa subsidiariteettiperiaatteen mukaisesti.

16. päivänä maaliskuuta 2022

Jaana Pakarinen
Toimitusjohtaja
Vates-säätiö sr